K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1935

SÄRTRYCK

NATURHISTORISKA RIKSMUSEETS ETNOGRAFISKA AVDELNING

ÅRSBERÄTTELSE FÖR 1934

STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

9. Etnografiska avdelningen.

Med 2 planscher.

I avdelningens ordinarie personal har under året icke någon förändring inträtt. Jämte densamma ha följande personer tjänstgjort en längre tid: fil. d:r Gösta Montell, fil. kand. Ernst Manker, ingenjör Torsten Sjöbohm, fil. stud. Sture Lagercrantz, fröknarna Astrid Laquist, Lisa Santesson och Inez Lagerhall samt fru Varda Holmqvist (f. d. fröken Enström, gift under året). Av dessa ha fröknarna Laquist och Lagerhall icke åtnjutit avlöning från avdelningen, medan ingenjör Sjöbohm och fru Holmqvist erhållit en blygsam sådan samt fröken Santesson och kand. Lagercrantz ett par gånger tilldelats små belopp, som mera varit att betrakta som gratifikation än avlöning (bl. a. ersättning för resa till arbetsplatsen). Vidare har avdelningen genom Statens arbetslöshetskommission sedan den 5 mars kunnat utan kostnad förfoga över en arbetslös kontorist, herr Åke Mellblom. För vad dessa extra arbetskrafter utfört redogöres i det följande.

Under semestrarna har assistenten vikarierat för föreståndaren samt d:r Montell och fru V. Holmqvist för assistenten. Under den senares tjänstledighet för expedition till Mexico (se nedan) har assistentbefattningen upprätthållits av fil. kand. Manker. Fru Margareta Linné har vikarierat för museibiträdet under dennas semester.

Avdelningens lokalförhållanden ha icke undergått någon förändring. 1934 års riksdag beviljade emellertid 10,000 kronor för fortsatt montering i den för visningsändamål iordningställda byggnaden II, vartill kommer, att Kungl. Maj:t medgivit, att ett belopp av högst 7,000 kronor av det överskott, som uppstått å det extra reservationsanslag, vilket budgetåret 1931/32 beviljades till fortsatt iordningställande av f. d. Livregementets dragoners kasernetablissement till etnografiskt museum, finge användas till vissa kompletteringar av den fasta inredningen i byggnad II. Av det av 1932 års riksdag beviljade beloppet 96,140 kronor har avdelningen nu (nämnda 7,000 kronor inberäknade) erhållit tillhopa 54,000 kronor.

Föreståndaren har skött det väsentliga av de löpande ärendena, framför allt den tidsödande korrespondensen med museer

och vetenskapsmän i utlandet, besvarande av deras fackliga frågor o. s. v. Knappt någon dag har förgått utan expediering av skrivelser av sådant slag. Mycket av hans tid har också organisering av expeditioner och nyförvärv för avdelningens räkning tagit samt demonstrationer av de i byggnad II uppställda samlingarna. Föreståndaren har vidare katalogiserat några smärre samlingar, men allt som vore önskligt i den vägen, har ej medhunnits. Ej heller har tiden räckt till för honom att deltaga i monteringsarbetet i byggnad II eller för vetenskapligt arbete. Visserligen har han under året publicerat ett par smärre avhandlingar, men de voro färdigskrivna för flera år sedan. Den starka ökningen av arbetsuppgifterna vid institutionen gör behovet av ytterligare arbetskraft, icke minst vetenskapligt och museitekniskt skolad, starkt kännbart.

Föreståndaren har vidare fortsatt den i föregående årsberättelse nämnda undervisningen i allmän och jämförande etnografi för studerande vid Stockholms högskola. Under vårterminen föreläste han två gånger i veckan, mestadels i avdelningens egna lokaler men några gånger även i Högskolans geografiska institution. Därvid behandlades: 1. Nordvästindianerna och deras konst. 2. Ur Afrikas förhistoria. 3. Afrikas befolkning, en orienterande översikt. Härtill komma seminarieövningar. Under höstterminen inställde han på grund av bristande tid sina föreläsningar men har varannan vecka hållit seminarier, under vilka uppsatser av deltagare ventilerats. Under året ha fil. kandidaterna ALBIN WIDÉN och HERLUF AF TROLLE avlagt tentamen i allmän och jämförande etnografi samt etnologi till det omfång, som enligt av kanslersämbetet för rikets universitet stadfäst studieplan erfordras för avläggande av fil. lic.-examen i religionshistoria med specialområde primitiv religion (jfr föreg. års berättelse).

Under tiden 28 juli—10 augusti företog föreståndaren en studieresa till de etnografiska och arkeologiska museerna i London, Oxford och Cambridge. Samtidigt bevistade han den 1. internationella kongressen för antropologi och etnologi, som ägde rum i London 30 juli—4 augusti och vilkens styrelse han tillhörde.

Assistenten har deltagit i de löpande ärendena samt då och då biträtt d:r MONTELL vid dennes monteringsarbete i byggnad II. Mesta tiden har han ägnat åt katalogisering av sina 1932 i Mexico hopbragta samlingar, vilket arbete han slutfört, och upptager katalogen 6,897 nummer. Detta material har han även bearbetat och publicerat (se nedan). Sedan akademien beviljat honom tjänstledighet under tiden 1 oktober 1934—31 maj 1935, anträdde han den 20 september (under sin semester) en ny expedition till Mexico för avdelningens räkning.

Under vårterminen har assistenten i avdelningens lokaler vid Kavallerivägen föreläst över »Amerikas fornkulturer». Den

9 juni förordnades han till docent i allmän och jämförande etnografi vid Stockholms högskola.

Fil. kand. Ernst Manker har såsom vikarie under assistentens tjänstledighet huvudsakligen varit sysselsatt med att ordna museets omfattande bildarkiv. Han har bl. a. även katalogiserat nyinkomna samlingar. Under sommaren fortsatte han, med anslag ur Humanistiska fonden, sina undersökningar av i utlandet bevarade lapptrummor, varvid han besökte museer i Tyskland, Frankrike, England och Danmark. För sitt arbete över lapptrummorna har han sålunda nu samlat hela det i utlandet förvarade materialet, vilket han jämte det inhemska har under bearbetning.

Museibiträdets tid har som vanligt till stor del upptagits av maskinskrivning efter diktamen: brev och andra skrivelser i tjänsteärenden samt kataloger över samlingar (enbart katalogen över d:r Linnés mexikanska samling omfattar 319 helsidor). Hon har vidare renskrivit etiketter, märkt de under året katalogiserade samlingarna samt skött om accessionen till avdelningens boksamling och lån ur denna.

Vaktmästarna Törnblom och Nykvist ha utfört konserveringsarbeten av olika slag samt snickerier m. m. i samband med monteringen i byggnad II. I dessa göromål har även eldaren Jacobsson deltagit. Vaktmästare Nykvist har vidare gjort det mesta av det under året erforderliga fotografiska arbetet.

Herr Å. Mellblom har huvudsakligen varit sysselsatt med arkivarbete, varvid han bl. a. omskrivit äldre, trasiga kataloger, under d:r Montells ledning sorterat det av d:r Hedin deponerade fotografiska materialet samt biträtt t. f. assistenten Manker vid ordnandet av bildarkivet.

Fil. d:r G. Montell, Hedin-expeditionens etnograf, har huvudsakligen lett monteringsarbetena i byggnad II. Övre våningen stod vid årets slut i det närmaste färdig. Här utställas samlingar från Kina, Mongoliet och Tibet. Kärnan utgöres av Hedin-Bendix-expeditionens i mycket unika samlingar, delvis utan motstycke i något annat museum, vilka ju tack vare d:r Hedin skänkts av herr Vincent Bendix i Chicago. Därnäst i betydelse kommer det material, som hemförts av svenska missionärer i Kina samt av d:r Thorild Wulff. D:r Montell har vidare katalogiserat en del av Hedin-Bendix-expeditionens stora material samt ordnat fotografier från denna ävensom från d:r Hedins tidigare resor. I september åtföljde han assistenten Linné på dennes resa till Mexico för avdelningens räkning.

Ingenjör T. Sjöbohm biträdde under tiden januari—april vid monteringen i byggnad II, framför allt genom utförande av ställningar, stöd och mannekänger samt inramningsarbeten. Likaså har fru V. Holmqvist under större delen av året (dock ej full tjänstgöring) biträtt vid denna montering. Hon har därvid

huvudsakligen varit sysselsatt med konservering av kinesiska textilier, uppmontering av sådana samt av målningar och skuggspelsfigurer, förfärdigande av mannekänger m. m.

På bekostnad av fröken JUDIT HANSON, Kinamagasinet, har vidare fröken I. LAGERHALL under två månader restaurerat en del illa medfarna kinesiska textilier.

Fröken L. SANTESSON har under inemot åtta månader (dock ej full tjänstgöring) ritat av föremål i samband med katalogiseringen, utfört textningar m. m.

Kand. S. LAGERCRANTZ har, med undantag för månaderna juni—augusti, i genomsnitt varannan dag arbetat som frivillig amanuens. Han har bl. a., med de olika kulturelementen som utgångspunkt, utarbetat översiktsförteckningar över avdelningens afrikanska material med undantag för Kongo-området, över vilket en liknande förteckning tidigare uppgjorts av fil. kand. E. MANKER. Han har också genomgått olika tidskrifter och sammanställt i dessa befintliga uppsatser över Afrikas etnografi och arkeologi. Vidare har han bedrivit vetenskapliga undersökningar, av vilka de under året publicerade angivas nedan. I tryckfärdigt manuskript föreligger dessutom »Finger-mutilations and their distribution in Africa».

Under fröken A. LAQUISTS ledning har föreningen Arbete (för sjuka) — enligt den överenskommelse mellan fröken L. och föreståndaren, som angivits i föregående årsberättelse — fortsatt att laga, restaurera och konservera avdelningen tillhörig textil. En i byggnad II exponerad kinesisk matta har sålunda grundligt genomsetts och lagats och en del andra mattor och sidentextilier från Kina och Japan ha blivit omsedda. Ett av museets äldre innehav, en syrisk mansdräkt, förvärvad av JOHAN HEDENBORG under hans resa i Syrien i början av 1830-talet, är snart färdigrestaurerad. Vävnaden är synnerligen förnäm och mönstret intressant. Under arbete är en s. k. gåvoduk från Persien, en 1600-talssak av präktigt, metallbroderat siden. Det är glädjande, att dessa gamla ting, som knappast mera kunna erhållas, äntligen blivit konserverade.

Nämnas må lämpligen även de arbeten i fält, expeditioner och andra, som igångsatts till avdelningens förmån. Sådan verksamhet bedrives vid årets utgång i Mexico, Sydamerika, Franska Indokina och Polynesien:

1. Assistenten och d:r MONTELL avreste, såsom redan nämnts, i slutet av september till Mexico för arkeologiskt och i viss mån även etnografiskt forsknings- och insamlingsarbete. Initiativtagare är här, liksom fallet var vid assistentens expedition till Mexico 1932, Sveriges minister i Mexico, envoyén C. G. G. ANDERBERG.

2. Tack vare initiativ av Sveriges chargé d'affaires i Bogotá, legationsrådet A. WINQVIST, som lyckades intressera såväl svenska

som colombianska regeringen för saken, har etnografiskt fältarbete kunnat påbörjas i Colombia. För anslag härtill står avdelningen i tacksamhetsskuld till svenska regeringen, som ställt lotterimedel till akademiens förfogande. Till ledare av denna expedition utsågs, med akademiens samtyeke, fil. d:r GUSTAF BOLINDER, som avreste den 2 december med Llanos-området i östra Colombia som huvudmål. I planen ingår även samarbete med Colombias regering ifråga om förvärv av samlingar, varvid legationsrådet WINQVIST och chefen för Tändstieksbolaget i Bogotá, direktör THOMAS G. IHRE, av akademien utsetts att vara dess representanter.

3. Till ytterligare ett företag i Sydamerika togs initiativ av landshövdingskan fil. d:r HANNA RYDH MUNCK AF ROSENSCHÖLD under hennes resa i Brasilien under året, nämligen till utgrävning av en större *sambaqui* (kökkenmödding) i staten São Paulo. D:r RYDH gjorde själv en provgrävning i denna sambaqui men hade ej tid att fortsätta. Geologen d:r F. LANE samt kapten F. G:SON DETTHOW i staden São Paulo åtogo sig emellertid på hennes förslag godhetsfullt att för avdelningens räkning fullfölja utgrävningen.

4. I början av oktober avreste arkeologen d:r OLOV JANSE, professor vid Sorbonnes universitet, till Franska Indokina för att där för de franska nationalmuseernas räkning göra arkeologiska grävningar och i viss mån även samla etnografica. Han hade fått tillstånd att från de samlingar, som komma att göras, avsöndra material för svenska statliga museer och erbjöd han sig välvilligt att samla för avdelningen. Enligt meddelande från J. i november hade han redan då förvärvat diverse intressanta etnografiska föremål. Indokina har hittills varit ytterligt svagt representerat vid avdelningen.

5. Sedan hösten 1933 befinner sig kand. ROLF ANDERSÉN BARNHOLTH i Polynesien, med Tahiti som huvudsaklig uppehållsort. Han bedriver i första hand egna studier — språk och folklore, polynesiernas vandringar m. m. — men arbetar samtidigt för avdelningen.

Gåvor till samlingarna:

Avdelningen har under året haft glädjen som gåva mottaga ett flertal större samlingar av föremål från skilda delar av världen. Sålunda har konsulinnan ETHEL BOLINDER, Stockholm, donerat sin framlidne makes, konsul CHRISTIAN BOLINDERS, etnografiska samlingar från Sydafrika och Asien m. m., omfattande cirka 220 nummer. Den sydafrikanska samlingen, som av konsul BOLINDER hopbragts i slutet av 1880-talet, är synnerligen gedigen och värdefull. Här märkas pilbågar och koger från buschmännen samt assegajer, klubbor, förnämligt arbetade hövdingstavar, yxor, träkärl, en ganska unik nackpall för två personer, smycken m. m.

från zuluerna och andra kafferfolk. De asiatiska samlingarna ha hemförts från skilda håll; bland de värdefullare föremålen kunna framhållas smärre gudabilder av metall från Indien, gamla lerskulpturer från Kina, en förnämligt målad sadel från Persien eller Turkestan och ett par svärd från Java. Dessutom medföljde ett antal föremål från antiken (Rom och Pompeji), såsom skulpterade lerkärl, fragment av reliefprydda stenplattor, mosaikstycken m. m.

Sjökaptenen L. Selander, Göteborg, har skänkt c:a 140 föremål från Övre Kongo, insamlade på 1890-talet, då kapten Selander som fartygsbefälhavare trafikerade Kongofloden mellan Leopoldville och Stanley Falls samt flera av de större bifloderna. Samlingen, som härrör från mongbandi och bangala m. fl. stammar, omfattar bl. a. hugg- och kastknivar i förträffliga gamla exemplar, en god typsamling av spjut, harpuner, harpunpilar och vanliga pilar, delvis förgiftade, samt pilkoger, järntackor, använda som bytesmedel, ringformiga korgar för snäckmynt, diverse smycken och husgeråd m. m.

F. d. chefen för Filippinernas gendarmeri, brigadgeneralen C. E. Nathorst, Manila, har som gåva översänt 60 föremål från Filippinerna. Samlingen, som av donator själv hopbragts under hans mångåriga vistelse på ögruppen, representerar skilda folkstammar. Sålunda omfattar den bl. a. ett förnämligt arbetat träkärl från Filippinernas urbefolkning, negritos, en med regnkrage kombinerad flätad ryggkorg samt vävnader, sköldar och spjut m. m. från igoroterna på Luzon; vidare en del husgeråd och kläder, ett par brudkistor, flätverk och mässingsarbeten samt tre små skeppskanoner, s. k. lantakas, från moros (de stammar på Palavan och Mindanáo, som genom islam förenats till ett folk och gjort sig fruktade som sjörövare).

Generalkonsul Folke Cronholm, Stockholm, som även tidigare (1910 och 1911) ihågkommit avdelningen med värdefulla gåvor från sina vidsträckta resor, har överlämnat ett 50-tal föremål, dels från Nordamerika och Mexico, dels från Japan och Tibet. Bland de nordamerikanska föremålen märkas indianska stenklubbor, en stenyxa, snöskor och mockasiner samt en fullständig hövdingskrud, buren av generalkonsul Cronholm såsom hedershövding i huron-stammen. Den mexikanska gruppen utgöres av hattar och sporrar samt några kärl. Värdefullast bland de japanska föremålen är en stående buddhabild med en synnerligen förnämligt arbetad skärm; dessutom märkas en kvinnostatyett (geisha) i porslin och en ljusstake av brons i form av en trana, stående på en sköldpadda. Ett bord i utsökt lack, förvärvat på Riu-Kiu-öarna, är troligen kinesiskt arbete. Den tibetanska samlingen utgöres av tyger med figurer i »tye and dye»-teknik, vilka herr Cronholm erhållit som gåva av Dalai Lama vid ett besök av denne i Peking.

Från d:r Sven Hedin och hans stora expedition 1929—34

har avdelningen även i år fått mottaga ett flertal gåvor. Själv har d:r HEDIN genom sin syster fröken ALMA HEDIN donerat ett 60-tal föremål från sina tidigare resor. Bland dessa märkas vapen, smycken, amulettaskar och en bönekvarn m. m. från Tibet, lamaistiska stentavlor med reliefer och inskriptioner, en japansk fäktarutrustning, vidare smycken m. m. från Persien och Egypten. Från Hedin-expeditionen ha inkommit följande gåvor: genom professor F. LESSING, Berlin, en samling föremål från primitivstammar i Sydkina och Annam samt 7 st. lolo-handskrifter från Yunnan; genom d:r NILS AMBOLT ett antal mattor, dräkter och smycken m. m. från Ostturkestan; genom amanuensen FOLKE BERGMAN en modell av den äldsta kända hårpenseln, åtföljd av ett dokument, litograferat efter handskrift av prof. LIU FU i Peking, behandlande hårpenselns historia; genom docenten N. G. HÖRNER ett brudsmycke m. m. från tebbu-tibetanerna, en kulpung och en trampfälla från trakten av Etsingol; genom d:r D. HUMMEL 4 st. svarvade matskålar av trä från tebbu-tibetanerna; genom löjtnant H. HASLUND-CHRISTENSEN, Stockholm, ett mongoliskt sadeltäcke från Urga; vidare har missionär B. FRIIS JOHANSEN överlämnat en sadelstomme av trä och herr GEORG SÖDERBOM en sadelväska från Ostturkestan.

Från fröken JUDIT HANSON, Kinamagasinet, Stockholm, har avdelningen upprepade gånger under året fått mottaga gåvor, bland vilka bl. a. märkas 5 st. stora kinesiska takdekorationer av snidat och förgyllt trä samt en större, praktfullt utsirad skärm till gudabild. Vidare kunna nämnas ett kinesiskt-buddhistiskt cymbalställ och ett större parti prover på kinesiska brokader.

Byretssekreter cand. jur. CARL KJERSMEIER, Köpenhamn, som för två år sedan skänkte några goda västafrikanska träskulpturer från trakter, vilka ej förut voro representerade i samlingarna, har överlämnat ytterligare nio föremål av både vetenskapligt och konstnärligt värde från Västafrika, hemförda från hans expedition dit 1931—32: en trästatyett av sällsynt storlek från senofo, en stiliserad kvinnofigur av trä från malinke, ett dörrlås från habbe och en skulpterad del av vävstol från samo, samtliga folk i Franska Sudan; vidare skulpterade vävstolsdelar från Elfenbenskusten samt en våg för guldstoft och behållare för dylikt från Guldkusten.

Landshövdingskan fil. d:r HANNA RYDH MUNCK AF ROSENSCHÖLD har förärat det material — redskap av sten, ben och musselskal m. m. — som hon under sin resa i Brasilien under året framgrävde ur en stor *sambaqui* vid Rio Uma, nära Iguape i staten São Paulo. D:r RYDHS åtgärder för fullföljande av den av henne påbörjade utgrävningen av denna sambaqui ha nämnts ovan.

Nob. ANTONIO MORDINI, Barga (Lucca), Italien, har skänkt ett 20-tal paleolitiska redskap från Fezzan jämte ett antal mindre

neolitiska sådana från samma område, samtliga från hans och professor L. CIPRIANIS expedition till Libya 1932. Tack vare denna gåva och en liknande av M. förra året äger nu avdelningen en ganska god typsamling, belysande detta områdes stenålder. Nob. MORDINI har också överlämnat sju smycken från Fezzan, som bäras av både berber- och negerkvinnor.

Gåvor till samlingarna ha även lämnats av följande personer och institutioner:

löjtnant GÖSTA MOBERG, Stockholm, 33 st. föremål från Marocko — silversmycken från Tafilelt-oasen samt keramik och flätverk m. m. från trakten av Tetuan — insamlade under en resa 1934;

greve NILS GYLDENSTOLPE, Stockholm, sex föremål från Brittiska Ruanda och Kavirondo (Kenya-kolonien), hemförda av honom från prins Vilhelms expedition 1921. Framhållas må två med en mängd långa remsor av utterskinn prydda väskor från batusi-folket;

fil. d:r ERIK NILSSON, Västerhaninge, 5 st. arkeologiska föremål från hans expedition till Abessinien och Kenya-kolonien 1933 samt pilgift från Rift Valley i Kenya-kolonien;

herr J. A. ÖRSTRÖM, Stockholm, en dansskallra från Kamerun, hemförd av en sjöman omkr. 1899;

herr H. E. KALLENBERG, Stockholm, 2 st. klubbor av trä från Kenyakolonien, Östafrika;

Livrustkammaren, genom frih. R. CEDERSTRÖM, ett afrikanskt(?) läderbälte;

rev. R. S. BJÖRKDAHL, Wuchang (Kina), genom förmedling av professor J. G. ANDERSSON, en »brudgåva» från Kina, bestående av en med rött tyg klädd pappskiva, prydd med kaurisnäckor, djurfigurer av sten (jade?), pärlor m. m.;

fru EVA MÖBIUS och fru M. CARELL, Kinatextil, Stockholm, en samling prover på äldre och yngre kinesiskt siden;

fil. d:r G. MONTELL, en kinesisk målning, föreställande skådespelare, samt en pipa från en indianstam (troligen lengua) i Chaco, Bolivia;

fröknarna TH., S. och E. LINDGREN, Stockholm, 4 st. solfjädrar och ett par konsoler av svartlackerat trä från Japan;

arkitekten DAVID BLOMBERG, Stocksund, ett svärd från Malaccahalvön (?);

disponent A. SIEMSSEN, Stockholm, en dolk från Kaukasus;

legationsrådet A. WINQVIST, Bogotá, ett nystan med snöre till hängmatta (chinchorro) från piapoco-stammen i Colombia;

docenten S. LINNÉ, en sländtrissa från Peru;

löjtnant BIRGER AF SANDEBERG, ett handtag till rökelsekar, arkeologiskt fynd från Santa Anna, Guatemala;

postassistenten H. F. ZACCO, Stockholm, 11 st. ornerade krukskärvor från sydvästområdet i U. S. A.;

Nordiska museet genom fil. d:r S. AMBROSIANI, Stockholm, en träkam från Antillerna.

Penninggåvor:

Genom Sveriges minister i Mexico envoyé C. G. G. ANDERBERG har Mexikanska Tändsticksbolaget och dess chef ingenjör J. HOLGER GRAFFMAN skänkt 2,000 pesos, Telefonbolaget L. M. Ericsson 1,000 pesos samt chefen för Svenska Kullagerfabriken direktör BJÖRN PRYTZ 1,000 kronor såsom bidrag till avdelningens av assistenten Linné ledda expedition till Mexico. Till denna expedition har vidare direktör A. E. PAULSON, New York och Puebla, skänkt 1,000 pesos och har d:r LINNÉ även erhållit ett anslag till densamma av 1,000 kronor från Stiftelsen Lars Hiertas Minnes Fond.

Regeringen har ur lotterimedel anvisat Akademien ett anslag av 9,000 kronor för en etnografisk expedition till Colombia för avdelningens räkning.

Fröken ELLEN VON PLATEN, Stockholm, har skänkt 300 kronor såsom bidrag till den av d:r Hanna Rydh Munck af Rosenschöld organiserade utgrävningen av en »sambaqui» i provinsen São Paulo, Brasilien.

Från Föreningen Riksmusei Vänner har avdelningen fått mottaga 200 kronor.

Ur statsanslaget för utgivande av lärda verk etc. har föreståndaren liksom under föregående år erhållit 500 kronor för fortsatt utgivande av »Riksmuseets etnografiska avdelning. Smärre Meddelanden».

Gåvor till bildarkivet:

D:r SVEN HEDIN har genom sin syster fröken ALMA HEDIN skänkt 31 fotografier från uppförandet av det till Chicago av VINCENT BENDIX donerade kinesiska lamatemplet från Jehol, visande templet i olika byggnadsstadier. Genom förste amanuensen fil. lic. C. BJÖRKBOM har Kungl. biblioteket som gåva överlämnat ett 30-tal äldre fotografier från Nordafrika och Medelhavsländerna. Konsulinnan ETHEL BOLINDER har skänkt 12 fotografier över de till avdelningen donerade samlingarna efter hennes framlidne make, konsul CHRISTIAN BOLINDER.

För bildarkivet har avdelningen även fått mottaga gåvor från följande personer: fil. d:r G. MONTELL, 26 fotografier och teckningar, illustrationer till givarens arbete »Dress and ornaments in ancient Peru»; direktör A. SOHLMAN, 2 fotografier från Vanadis' världsomsegling; nob. A. MORDINI, 2 fotografier från Fezzan; herr CHARLES BECKMAN, Arlington (Oregon), 5 fotografier av nordamerikanska indianer; mr A. PRIDE, Conception, en fotografi över fiske med stjälpkorg i Paraguay.

För kopiering har avdelningen fått låna ett större antal fotografiska negativ från Filippinerna av general C. E. NATHORST,

som även haft vänligheten förse dessa bilder med text. Negativ ha för kopiering också ställts till förfogande av löjtnant Henning Haslund-Christensen (Mongoliet) och löjtnant Birger af Sandeberg (Mellanamerika).

Gåvor till boksamlingen (delvis dock förvärv genom byte med avdelningens egna publikationer):

Till avdelningens boksamling ha från institutioner och enskilda personer överlämnats 212 större eller mindre publikationer. Bland gåvorna märkas 2 ex. av Hjalmar Stolpes »Collected Essays in Ornamental Art» (jämte atlas) från utgivaren, direktör Arvid Sohlman.

Institutioner och sällskap, som översänt publikationer, äro följande:

Smithsonian Institution, Washington; National Academy of Sciences, Washington; University of California, Berkeley; Field Museum, Chicago; American School of Prehistoric Research, Old Lyme, Conn., U. S. A.; Royal Scottish Museum, Edinburgh; Research Grant Board of the Union of S. Africa; Forschungsinstitut für Kulturmorphologie, Frankfurt am Main; Société d'Ethnographie de Paris; Musée Ethnographique du Congo Belge, Tervueren; Historisches Museum, Bern; Museet i Zagreb (Agram); Società Italiana d'Antropologia e Etnologia och Instituto Italiano di Paleontologia Umana, Firenze; Governo della Tripolitania e della Cirenaica, Tripolis; Sociedade Portuguesa de Antropologia e Etnologia, Porto; Musée de Géorgie, Tiflis; Renskötselinstitutet, Leningrad; Nationalmuseet, Köpenhamn; Institutet för nordisk etnologi vid Åbo Akademi; Vetenskapsakademiens bibliotek; Vitterhetsakademiens bibliotek; Svenska sällskapet för antropologi och geografi; Svensk-Japanska sällskapet, Stockholm; Geografiska institutionen, Lund; Kulturhistoriska föreningen och kulturhistoriska museet i Lund; Värmlands fornminnes- och museiförening; Livrustkammaren; Nordiska museet; Östasiatiska Samlingarna; Göteborgs museum; Malmö museum; Hälsingborgs museum; Tekniska museet; Generalstabens litografiska anstalt; Bonniers samt Wahlström & Widstrands bokförlag.

Publikationer ha även överlämnats av följande personer: Fil. d:r K. Birket-Smith, Köpenhamn, professor L. Cipriani, Florens, d:r G. Friederici, Ahrensburg, hoofdinspecteur C. H. de Goeje, Haag, professor M. J. Herskovits, Evanston, Ill., U. S. A., d:r W. Hirschberg, Wien, mr J. Hornell, England, professor R. Karsten, Helsingfors, professor R. Karutz, Stuttgart, professor Percival R. Kirby, Johannesburg, professor G. Landtman, Helsingfors, professor R. Lehmann-Nitsche, Berlin, herr J. A. Lines, San José, Costa Rica, professor R. H. Lowie, Berkeley, Cal., U. S. A., mr C. L. Lundell, Ann Arbor, Mich., U. S. A., professor G. Grant MacCurdy, Old Lyme, Conn., U. S. A., professor J. Maes, Tervueren, d:r K. Menges, Berlin, nob. A. Mor-

DINI, Barga (Lucca), Italien, archdeacon W. E. OWEN, Maseno, Kenya-kolonien, professor O. PERTOLD, Prag, professor O. RECHE, Leipzig, museumsinspektör TH. THOMSEN, Köpenhamn; generalkonsul F. CRONHOLM, professor frih. G. DE GEER, löjtnant H. HASLUND-CHRISTENSEN, fröken EMMA HEDIN, fil. d:r SVEN HEDIN, samtliga i Stockholm, intendent W. KAUDERN, Göteborg, fil. stud. S. LAGERCRANTZ, professor G. LINDBLOM, fil. d:r S. LINNÉ, fil. kand. E. MANKER, fil. d:r G. MONTELL, Stockholm, professor H. NELSON, Lund, docent T. NORLIND, Stockholm, fil. kand. S. RYDÉN, Göteborg, professor C. G. SANTESSON, Stockholm, samt fil. kand. H. WASSÉN, Göteborg.

Avdelningens inventarier ha utökats med bl. a. ett större bord av ek, gåva av fröken A. KJELLBERG, Stockholm.

Depositioner:

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har som deposition för en tid av tre år överlämnat sin unika samling av lapptrummor från 16—1700-talen, vilken är under bearbetning av amanuens ERNST MANKER. D:r SVEN HEDIN har i boksamlingen deponerat sina verk Southern Tibet, vol I—IX, och Scientific Results of a Journey in Central Asia 1899—1902, vol. I—III.

I den officiella Sahara-utställning som under året anordnades i Trocadéro-museet i Paris och vilken framför allt representerade Frankrikes och Italiens delar av ökenområdet, deltog avdelningen med ett 40-tal föremål ur löjtnant G. MOBERGS samlingar.

Inköp under året:

Bland årets värdefullaste förvärv får räknas en av docenten CARL HAMMARLUND från hans expedition till Sydamerikas andina område hemförd samling. Vid sidan av sina botaniska specialforskningar har docent HAMMARLUND hopbragt betydande etnografiska samlingar framför allt från Peru och Bolivia, av vilka avdelningen, bl. a. genom medel från Riksmusei Vänner, inköpt cirka 180 föremål. I första hand må nämnas det arkeologiska materialet: ett 20-tal peruanska textilier, 15 st. peruanska lerkärl med dekor av djur- och människomotiv samt ett antal smärre metallföremål. Bland de etnografiska föremålen, från kichua och aimara i altiplano-området, märkes en samling silversmycken, bl. a. ett 20-tal »topos» eller skednålar, ett antal rituella träskålar med en djurskulptur utskuren i skålens mitt, en vävstol och en grupp musikinstrument, bl. a. 9 långa träflöjter, utgörande en orkester. Till samlingen höra även 6 blåsrör från Ecuador.

Av antikvarien fil. d:r T. ARNE, Stockholm, har inköpts 6 föremål från Persien (ett par klichéer för ornering av tyger, från 1600-talet, ett fyrfat, ett par bronsklockor och en turkmenisk filtmatta), insamlade under A:s arkeologiska expedition 1932—33;

av fil. d:r E. MJÖBERG, Stockholm, 3 st. vävnader från Indonesien, samtliga dekorerade i *ikat*-teknik (en »sarong» från ön

Sawoe, en duk från ön Roti och en d:o med fantastiska demonfigurer från Timor);

av herr C. H. Lundgren, Stockholm, 6 st. spjut, tre från Sierra Leone i Afrika och tre från Melanesien;

av deltagaren i Hedin-expeditionen d:r Nils Ambolt, Lund, en matta från Östturkestan;

av musikläraren Kurt Thunell, Stockholm, 2 st. fotledsringar från Indien;

av fru Gurli Nordlöf, Stockholm, ett spjut från Östafrika;

av disponent A. Siemssen, Stockholm, en blomsterkorg från Japan;

genom amanuensen Ernst Manker 8 föremål från Vittangi skogslappby såsom komplement till hans tidigare samlingar.

För bildarkivet har inköpts 12 st. fotografier från Övre Kongo, tagna 1911 av missionären J. Hammar.

Boksamlingen har genom inköp ökats med 76 arbeten (en tredjedel av dessa utgöras av volymer av Journal of the Royal Anthropological Institute, London).

Följande utländska besökande ha i forskningssyfte besett avdelningens samlingar:

fröken Ellen Andersen, Köpenhamn, fil. mag. Sven Andersson, Åbo, miss M. Louise Baker, Carnegie Institutet, Philadelphia, chefen för museet i Cranmore mr H. G. Beasley, d:r H. A. Bernatzik, Wien, d:r K. Birket-Smith, Nationalmuseet, Köpenhamn, miss M. Block, Columbiauniversitetet, New York, K. P. Chattopadhyay, education officer, Calcutta, attachén Y. C. Fan, Kinesiska legationen, Stockholm, d:r A. Hintze, Berlin, herr G. T. Hsao, Nationalbiblioteket, Peiping, arkitekten Janis Jaunzens, Riga, byretssekreter Carl Kjersmeier, Köpenhamn, konservatorn vid Kolonialinstitutet i Haag, major J. C. Lamster, d:r Yan-San M. Lee, Hankow, Kina, direktören för estniska Nationalmuseet F. Leinbock, Dorpat, miss Ethel Lindgren, Cambridge, d:r R. Narath, Stockholm, general C. E. Nathorst, Manila, professor J. Rahder, Leiden, miss E. Riegel, Pennsylvania University Museum, herr Jean Rouvier, konservator A. Rūkštele, Kaunas, d:r A. Salmony, Musée Guimet, Paris, herr Y. Sasamoto, Stockholm, d:r Ernst Schlee, Kiel, professor Guido Schneider, Stockholm, fru A. Schultz, Forschungsinstitut f. Kulturmorphologie, Frankfurt am Main, fru Eva Schäffer, Berlin, amanuensen fröken Anna-Louise Sidenius, Nationalmuseet, Köpenhamn, d:r W. Steinitz, Berlin, mr G. Strickland, Cambridge, direktören för Nationalbiblioteket i Peiping d:r Yuan Tung-li, missionär Tzo, Kina, fil. mag. Kustaa Vilkuna, Helsingfors, herr J. Welden, Berlin, d:r N. Wohlgemuth, Berlin, d:r R. Wolfram, Wien, d:r I. Zollschan, Prag. Av dessa ha framför allt de kinesiska och japanska besökandena kommit för att studera Hedin-expeditionens samlingar.

Bland övriga personer, som för studier besökt avdelningen, märkas:

d:r NILS AMBOLT, fil. lic. E. ANDERSSON, Brazzaville, Franska Kongo, prof. J. G. ANDERSSON, antikvarien T. J. ARNE, professor GASTON BACKMAN (bildarkivet), skådespelaren B. Å. BENGTSSON, Göteborg, intendent GÖSTA BERG, fil. lic. BENGT BERGMAN, amanuens FOLKE BERGMAN, fil. lic. STEN BERGMAN (Korea), d:r BIRGER BOHLIN, fil. d:r GUSTAF BOLINDER, ingenjör OTTO CYRÉN, konstnären OSSIAN ELGSTRÖM, musikern T. ERDTEL (lapska joikningar), löjtnant H. HASLUND-CHRISTENSEN, fil. kand. V. HOLMQVIST, docent N. G. HÖRNER, fil. lic. K. G. IZIKOWITZ (musikinstrument), professor O. JANSE, Paris, docent GUNNAR JARRING (mongoliska saml.), lektor RAGNAR JIRLOW, professor BERNHARD KARLGREN (kinesiska böcker), intendent WALTER KAUDERN, fröken TYRA KLEEN, museilektor ERNST KLEIN, fil. stud. STURE LAGERCRANTZ (afrikanska saml.), fil. kand. HUGO LANDSTRÖM (lapska saml.), fil. kand. BIRGIT LAQUIST, fil. kand. TORE LETH (afrikanskt material), jägmästare ERIC LUNDQVIST, Borneo, herr C. E. MOBERG (bumeranger), löjtnant GÖSTA MOBERG, lappfogden RAGNAR PAPPILA och kyrkoherde GUST. PARK (lapska saml.), professor OTTO RYDBECK, landshövdingskan fil. d:r HANNA RYDH MUNCK AV ROSENSCHÖLD (sydamerikansk arkeologi), fil. kand. STIG RYDÉN, professorskan RAGNHILD SELLÉN, professor OSVALD SIRÉN (kinesiska böcker), fröken VIVI SYLWAN (textilier), fil. d:r ALFRED SÖDERLUND (bildarkivet), fil. stud. JAN SÖDERSTRÖM (saml. från Söderhavet), fil. d:r BENGT THORDEMAN (rustningar), redaktör TORKEL TOMASSON (lapska saml.), fru IDA TROTZIG, intendenten GUNNAR ULLENIUS (lapska saml.), konstnären DAVID WALLIN, fil. kand. ALBIN WIDÉN, legationsrådet A. WINQVIST, Bogotá, herr TORGNY ÖBERG, Kweihwa-cheng, Nordkina.

Stockholms Borgarskola fortsatte och avslutade under vårterminen sin föreläsningsserie i avdelningens utställningslokal Västra Trädgårdsgatan 10. Serien som med akademiens tillstånd pågått sedan år 1930 och behandlat folk, natur och kultur i Afrika, Amerika och Australien, har i sin helhet omfattat 94 föreläsningar och besökts av 6,907 personer.

Visningslokalen vid Västra Trädgårdsgatan, med skådesamlingar från Afrika, har varit öppen för allmänheten helgfria onsdagar 12—3 samt söndagar 1—4. Besökarantalet har under året varit 2,530 personer, av vilka 595 varit åhörare av Borgarskolans föreläsningar under vårterminen.

Under året ha följande skrifter, behandlande avdelningen tillhörigt material, utkommit:

HEYDRICH, M., Die Lappentrommeln und ihre Erforschung durch Dr. Ernst Manker. Ethnologischer Anzeiger, III: 5, Dresden 1934, 4 s.

LAGERCRANTZ, S., Fish-hooks in Africa and their distribution. Riksmuseets etnografiska avdelning. Smärre meddelanden n:r 12, Stockholm 1934, 39 s., 14 fig.

——, The harpoon down-fall, and its distribution in Africa. Anthropos Bd. XXIX, St. Gabriel-Mödling bei Wien 1934, 15 s., 8 fig.

——, Meddelanden angående maskeringsmetoder vid jakt. Budkaveln årg. XIII: 3, Åbo 1934, 21 s., 10 fig.

——, Stappan och »älgstocken». Ymer h. 3, Stockholm 1934, 4 s., 4 fig.

LINDBLOM, G., Kamba Folklore III: Kamba riddles, proverbs and songs. Archives d'Études Orientales publieés par J.-A. Lundell, Vol. 20: 3, Uppsala 1934, 58 s.

——, Spears with two or more heads, particularly in Africa. I »Essays Presented to C. G. Seligman», London 1934, 32 s., 10 Pl.

——, Didrik Bildts Japanbibliotek. Svensk-Japanska Sällskapets årsskrift, Stockholm 1934, 4 s.

LINNÉ, S., Archaeological researches at Teotihuacan, Mexico. The Ethnographical Museum of Sweden (Riksmuseets etnografiska avdelning), New Series, Publication No. 1, Stockholm 1934, 236 s., 339 fig.

——, Strövtåg genom Mexicos forntid. Arkeologiska studier och grävningar som Wahlbergsstipendiat i Mexico 1932. Ymer h. 1, Stockholm 1934, 39 s., 25 fig.

MANKER, E., Rajden går. Skogslapparna i Vittangi, skildrade i ord och bild. Stockholm 1934, 208 s., 144 fig.

——, Renvaktare. Jorden Runt, februari 1934, 11 s., 11 fig.

——, Ett »Lapparnas Tillitellse Register». Rig, h. IV, Stockholm 1934, 38 s., 152 fig.

MONTELL, G., Studier i asiatisk textilteknik. I. Vävstolar från Tibet och dess grannländer. Ymer h. 1, Stockholm 1934, 19 s., 12 fig.

——, Malerkunsten i de lamaistiske templer. Tilskueren. Köpenhamn 1934, 9 s., 5 fig.

——, Våra vänner på stäppen. Genom Mongoliet till torgoterna vid Etsingol. Stockholm 1934, 240 s., 74 fig.

Gerhard Lindblom.

Hövdingstavar från suluer och andra kafferfolk.
(Konsul Chr Bolinders samling).

Rituella träskålar med djurfigurer, skurna i ett stycke. Kichua-indianer, Bolivia.
(Dr C. Hammarlunds samling)

Uppsala 1935. Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B.
35143